ئەمڕۆ هەینی ٢٠-٨-٢٠٢٦ بە بۆنەی رۆژی دادپەروەری تاوانکاری لە کوردستان لە سەر مەزاری ئەنفالکراوان لە دێی بنە رێز لەو رۆژە گیرا, بەیاننامەی ریچکخراوەکانی جینۆساید و مافی مرۆڤ بۆ کەناڵەکانی رگەیاندن خوێندرایەوە.

لە یادی ٢٠ ساڵەی دادگایی تاوانبارانی ئەنفال و رۆژی دادپەروەری تاوانکاری کوردستاندا

رێکەوتی ٢١ی ئابی ٢٠٠٦ بۆ پرسی دادگاییکردنی تۆمەتبارانی تاوانەکانی جینۆسایدی گەلی کورد و بنەماڵەی قوربانیان بە تایبەتی و خەڵکی کوردستان بە گشتی رۆژێکی مێژوویی گرنگ بوو، بەو پێیەی رۆژی دەسپێکردنی دادگاییکردنی تاوانبارانی تاوانی "ئەنفال" بوو لە عێراق، لەو رۆژە بۆ یەکەمجار لە مێژووی گەلانی کوردستان و گەلی کورد لە هەر چوار پارچەی کوردستان لە ماوەی سەدان ساڵی رابردوودا، کەسانێکی تاوانبار بە تاوانی گەورە بەرامبەر بە گەلەکەمان "تاوانی جینۆساید، تاوانی جەنگ، تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی"، لە لایەن دادگایەکی وڵاتی داگیرکەری کوردستان و بکەری تاوانەکەوە دادگایی بکرێن، لەو پایتەختەی بڕیاری تاوانی کۆمەڵکوژییەکانی تێدا دەرچووە.
رێککەوتی (٢١-٨-٢٠٠٦)، پرۆسەی دادگاییکردنی تۆمەتبارانی کەیسی ئەنفال دەستی پێکرد، خواستی قوربانیانی جینۆساید و شارەزایان و چالاکوانانی ئەو بوارە، بریتی بوو لە دادگایکردنی تاوانباران لە دادگایەکی نێودەوڵەتی یاخود لانی کەم دادگایەکی هاوبەش، تاکو دادگاییەکە بەشێوەیەکی دادپەروەرانەو جێی متمانەی ناوەندەکانی جیهانی بەڕێوە بچێت و پرۆسەی ناساندنی جێنۆساید گەلی کورد بە جیهانی بکرێت، هەرچەندە داواکە نەهاتە دی, وەلێ دادگاکە وێڕای کەمکوڕییەکانی زۆر بڕیاری گرنگیدا، لەوانە چوار کەیسی کۆمەڵکوژی خەڵکی کوردستانی بە جینۆساید ناساند، کە تەنها لە ماوەی ٩ ساڵدا بەرامبەر گەلی کورد ئەنجامدرابوون، ئەمەش لە مێژووی نوێی مرۆڤایەتیدا بێ وێنە بوو.
بەڵام مەخابن بڕیارەکانی دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق لە دادگاییکردنی تاوانباران بە گشتی و بە تایبەتی تاوانبارانی ئەنفال جێبەجێ نەکرا و رێزی لێنەگیرا، گرنگترین بڕیاریان بریتی بوو لە ئاشکراکردنی لیستێکی سەرەتایی لە ٤٢٣ تۆمەتبار کە ئەویش پڕ بوو لە کەماسی ((سەرجەم

تاوانباران نەبوون, ناوی چواری نەبوون, ناوی دووبارەی تێدا بوو........)).
پارتە سیاسییەکان بە تایبەتیش دەسەڵاتداران لە کوردستان بە شێوازی جۆراوجۆر، نەك تەنها داڵدەی تاوانبارانیاندا و پاراستیانیان و نەیان هێشت پرۆسەی دادپەروەری بەردەوام بێت، بەڵکو فشاریان خستنە سەر دەزگا هەمە جۆرەکانی دادوەری و رێگرییان کرد لە بڕیاری دەستگیرکردن و دادگاییکردنی ٤٢٣ تۆمەتباری ئەنفال، کە زیاتر لە (٦١٪)یان کورد بوون (٢٥٨) و تا هەنووکەش تاوانبارانی داواکراو لەلایەن پارتەکانی دەسەڵاتدارەوە دەپارێزرێن و هەندێکشیان پۆست و پلەیان پێبەخشراوە. . . تەنانەت هەندێکی دیکەشیان لەلایەن پارتەکانەوە لەسەر پشکی گەلی کورد پۆستی سەربازییان لە بەغدا پێدرابوو. ئەمە وێڕای ئەوەی ژمارەیەکی زۆری تۆمەتبارانی دیکە سکاڵایان لەسەر بوو, کەچی ناویان لە ریزبەندی تۆمەتباراندا نەبوو, لە هەمووشی سەیرتر نەبوونی ناوی نەزار خەزرەجی بوو, کە خۆی دان بەوەدا دەنێت سەرپەرشتی چوار پرۆسەی ئەنفالی کردووە کە دویان ئەنفالی چوار و ئەنفالی کۆتایی کە زۆرترین زیانی مرۆیی هەبووە, ناوبراو لە پرۆسەی ئەنفال لە دوای سەدام حوسێن و عەدنان خێروڵاو عەلی حەسەن مەجید دەهات لە بڕیاردان.
ئێمە لە رۆژی دادپەروەری تاوانکاری لە کوردستان کە رێکەوتی (٢١-٨)ە، کە بە رۆژێکی گرنگ و مێژوویی و پڕ بەهای دەزانین بۆ خەڵکی کوردستان و پرۆسەی دادپەروەری لە کوردستان داواکارین:
یەکەم: تەواوی ئەوانەی ناویان لە لیستی تۆمەتبارانی ئەنفال"٤٢٣ تۆمەتبار" و کەیسەکانی دیکەی جینۆسایدا هاتووە، بە زووترین کات دەستگیر بکرێن و بدرێنە دادگای باڵای تاوانەکان بۆ دادگاییکردنیان, لە کوردستانیش ئەمانە وەك تۆمەتباری هەڵهاتوو لە دادگا مامەڵەیان لە گەڵدا بکرێت، نەك هاوڵاتی بە ئیمتیاز وەك ئێستا دەبینین.
دووەم: لیستی ناوی تۆمەتباران بدرێتە پۆلیسی ئینتەرپول دوای رێکخستنی لیستەکە بە ناوی چواری تۆمەتباران و ناوی سیانی دایکیان، بۆ ئەوەی هەڵاتووەکانیان لە وڵاتانی دەرەوە دەستگیر بکرێن و دادگایی بکرێن کە تاکە رێگای بە جینۆساید ناسینی تاوانەکانە لە سەر ئاستی جیهانی.
سێیەم: لە لایەن پەرلەمانی داهاتووی کوردستانەوە ڕۆژی ٢١ / ٨ بە فەرمی بە ڕۆژی دادپەروەری تاوانکاری (عداله الجنائیه) لە کوردستان بناسرێت و ئەو ڕۆژە بکرێت بە سیمبولی رزگار نەبوونی تاوانباران لە سزا, بۆ بەرچاو روونی هەموو لایەك, لە ساڵانی رابردوو, بە پێشنیاری

ئێمه و به پشتیوانی وەزیری شەهیدانی پێشوو مامۆستا ئارام ئەم رۆژە لە کابینەی حەوت بە فەرمی وەك رۆژی دادپەرەوەری ناسێنراوە.
چوارەم: دادگاییکردنی تاوانبار عەجاج هەواڵێکی خۆش بوو, لەوەش خۆشتر ئەوەیە دادگای باڵای تاوانەکانی عێراقی بە فەرمی سکاڵای قوربانیان وەربگرێت و دادگاکە بەردەوام بێت و سەرجەم تاوابارانی کەیسی ئەنفال لە سزا رزگاریان نەبێت.
پێنجەم: بە زووترین کات رووفاتی ئەنفالکراوان دەرهێنراو لە گۆڕە بە کۆمەڵەکان بهێنرێنەوە کوردستان و پرۆسەی پشکنینی دی ئێن ئەی خێراتر بکرێت بۆ کەسوکاری قوربانیان.
شەشەم: نابێت رێگا بە تۆمەتبارانی ئەنفال و موستەشارەکان و نەوەکانیان بدرێت, لە رێگای پۆستی سەرۆکی عەشیرەتەوە دەسەڵاتی خۆیان بسەپێننەوە بەسەر خەڵکدا, کە ئێستا دەیانجاری سەردەمی سەدام حوسێن دەسەڵات و نفوزیان هەیە.
حەوتەم: رێگا بگرترێت لە بەرپاکردنی پرسەو مەراسیمی گەورە بۆ ئەو تاوانبارانەی جینۆساید کە دەمرن, وەك پاڵەوانی نەتەوەیی نمایش بکرێن.
لە کۆتاییدا دەڵێین دوای ٢٠ ساڵ لە دادگاییکردنی تاوانبارانی ئەنفال هێشتا زۆرینەی تۆمەتباران نەك دادگایی نەکراون, بگرە بەهێزکراون, روفاتی قوربانیان نەگەڕێنراونەتەوە بۆ زێدی خۆیان, موچەی کەسوکاری قوربانیان هاوتای موچەی کەسوکاری قوربانیانی عێراق نەکراوە, حکومەتی عێراق داوای لێبووردنی نەکردووە, عێراق ویستی نییە ببێتە ئەندامی دادگای تاوانی نێودەوڵەتی, بەمەش دەیەوێت لە جوگرافیای جینۆساید بمێنێتەوە....
بەرزو بەرێز بێت روحی شەهیدان و قوربانیانی ئەنفال و هەڵەبجە و بارزانی و فەیلی و ئێزیدی و کریستان و کاکەیی و شەبەك لە رۆژی دادپەروەری تاوانکاری لە کوردستاندا، سەرکەوێت دادپەروەری لە پێناو بەرقەراربوونی حوکمی یاسا و دادگایەکی بەهێزی سەربەخۆی سازش نەکەری پیشەیی لە کوردستان.
دەربازبوونی تاوانبارانی جینۆساید لە سزا, گەورەترین پێشێلکاری یاسایی و تاوانە لە کوردستان, درێژەی تاوانەکانی بەعسە و بەردەوامی پرۆسەی جینۆسایدە.

-تۆڕی ڕێکخراوە کوردستانییەکان لە پێناو دادگای تاوانی نێودەوڵەتی - Koncicc
-کۆمەڵەی قوربانیانی چەکی کیمیاوی هەڵەبجە
- چاودێری کوردۆساید-چاك
-تۆڕی ئایکان کوردستان ـ IKN
-ڕێکخراوی قەدەغەکردنی چەکی کۆکوژ لە کوردستان ـ OAWMD
-ڕێکخراوی هەڵمەتی دادپەروەری ـ OJC
-ڕێکخراوی جیهانی بێ چەکی کیمیاوی و بایەلۆجی- WWW
-هەڵمەتی ژیان دژ بە ئیعدام لە کوردستان
-گۆڤاری تۆبزاوە
-ڕۆژنامەی نگرە سەلمان
- ڕێکخراوی مانەوە بۆ پرسی شەهیدان و ئەنفالکراوان
-ڕێکخراوی کوردستان بێ جینۆساید- Kwg

٢٠٢٦-٨-٢١

٠٠٩٦٤٧٥٠٣٧١٤٦٢٠